

Elit

Sinonimi: /

Je potomka neznane francoske sorte iz Grenobla, katere seme je leta 1935 v Slovenijo prinesel prof. Josip Priol. Selekcija sejancev te sorte je v petdesetih in šestdesetih letih potekala v Mariboru, na Poskusnem polju za lupinarje Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani. Sorto Elit, ki je bila v postopku odbire vodena kot selekcija št. 7, je odbrala Tatjana Hlišč. Sorta je bila prvič opisana leta 1973, v Sortno listo Jugoslavije za sadne rastline in vinsko trto je bila vpisana že ob sami vzpostavitvi le-te leta 1976. Ob vzpostavitvi Sortne liste Slovenije vanjo ni bila vključena. Sorta je bila po spremembi zakonodaje EU v Sortno listo ponovno vpisana leta 2012 kot stara sorta sadnih rastlin.

Kot prva priznana slovenska sorta oreha se je do začetka tega stoletja močno razširila pri nas. Še danes jo sadimo na vrtove.

Drevo je srednje bujne, nekoliko pokončne rasti. Spada med terminalno rodne sorte. Zarodi zgodaj. Opraševalke so sorte Parisienne, Franquette in G-139; delno se lahko opraši tudi sama. Plod je ovalne oblike, srednje velik. Luščina je svetla, gladka in prikupnega videza, izplen jedrca je 42-47 %. Jedrce je svetlo rumeno, okusno in se lepo loči od luščine.

Brsti konec aprila. Odporna je proti spomladanskim pozebam ter srednje občutljiva za orehovo črno in rjavo pegavost. Občutljivost za orehovo muho je srednja. Primerna je za vsa območja pridelave v Sloveniji. Zaradi homogamnega cvetenja jo sadimo predvsem kot soliterno drevo na vrtove. Zori sredi oktobra. Rodi redno in zadovoljivo.

Haloze

Sinonimi: /

Po poreklu je sejanec neznanih staršev. Drevo izvira iz Zavrčv Halozah. V petdesetih in šestdesetih letih 20. stoletja je bilo preizkušeno in odbrano s pozitivno množično selekcijo v Mariboru, na Poskusnem polju za lupinarje Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani. Sorto, ki je bila vodena kot selekcija št. 250, je odbrala Tatjana Hlišč, ki jo je prvič opisala leta 1973. V Sortno listo Jugoslavije za sadne rastline in vinsko trto je bila vpisana že ob sami vzpostavitvi le-te leta 1976. Ob vzpostavitvi Sortne liste Slovenije vanjo ni bila vključena. Sorta je bila po spremembi zakonododaje EU v Sortno listo ponovno vpisana leta 2012 kot stara sorta sadnih rastlin.

Po nekaj dreves sorte je posajenih v najstarejših nasadih sortnih orehov v Sloveniji, vendar se zaradi občutljivosti na pozebe sorta Haloze ni nikoli prav uveljavila.

Drevo raste srednje bujno. Ima terminalni tip rodnosti. Ob ugodnih vremenskih razmerah rodi redno in dobro. Oprašujejo jo sorte G-1247, G-120, Mayette in Šejnovo.

Brsti v začetku aprila, zaradi česar je zelo občutljiva za pozne spomladanske pozebe. Precej občutljiva je tudi za rjavo pegavost oreha in orehovo muho.

Plod je srednje velik, ovalne oblike in na osnovi sploščen. Luščina je svetlo sivkasta, malo hrapava, na osnovi slabše spojena. Jedrce je temneje rumeno z vidnimi rjavimi žilicami, izplen jedrca je okrog 50 %. Zori sredi oktobra.

Primerna je samo za zavetne mikrolokacije, mediteransko območje in vinogradniške lege.

Krka

Sinonimi: /

Sorto je odbrala dr. Anita Solar z Biotehniške fakultete UL. Kot sejanec neznanega porekla je bila najdena na domačiji Erjavec v Ivančni gorici in preizkušena v Mariboru, na Poskusnem polju za lupinarje Univerze v Ljubljani. Po 20-letnem preizkušanju je bila leta 2013 priznana kot nova sorta in vpisana v Sortno listo Slovenije.

Raste bujno, drevo je gosto obraščeno, ima rahlo pokončen do razprostrt habitus. Cveti homogamno in se oprahi s svojim cvetnim prahom. Oprašujejo jo tudi sorte G-139, Franquette, Parisienne in Fernette. Ima lateralni tip rodnosti, zarodi zgodaj. Plod je majhen do srednje velik, prikupne okroglaste oblike. Ima svetlo, rahlo brazdasto luščino, ki je čvrsto spojena na šivu. Jedrce je svetlo, se zlahka izlušči in ima preko 50 odstotni izplen.

Odžene do devet dni pred sorto Franquette. Je zelo malo občutljiva za zimski mraz in srednje občutljiva za pozne spomladanske pozebe. Za črno in rjavo pegavost oreha je malo občutljiva, za orehovo muho pa malo do srednje. Dobro bo uspevala na vinogradniških legah, v Primorju in na zgornjih delih pobočij v celinski Sloveniji. Zaradi homogamnega cvetenja je primerna za posamično sajenje na vrtovih in na ugodnih mikrolokacijah tudi za nasade. Zori konec septembra in obilno ter redno rodi.

MB-24

Sinonimi:

Mariborska selekcija št. 24

Je sejanec neznane francoske sorte, vgojen iz semena, ki ga je prof. Josip Priol leta 1935 prinesel v Slovenijo. V selekcijski postopek ga je leta 1947 vključila Tatjana Hlišč. Kot nova sorta je bila prvič natančno opisana leta 1986 vendar v Sortno listo ni bila vpisana. Do konca preteklega stoletja je bila v manjšem številu posajena v nekatere nasade po Sloveniji. Zaradi izjemno poznega cvetenja nima optimalnih opraševalcev in rodi razmeroma skromno. Zato se tudi ni množično uveljavila v naših nasadih. Sorta je bila po spremembi zakonododaje EU v Sortno listo vpisana leta 2012 kot stara sorta sadnih rastlin.

Drevo je srednje bujne do bujne, čokate rasti. Rodnost je terminalna, Oprašujejo jo sorte Elit, G-26, Meylannaise in Ronde de Montignac. Plod je srednje velik, valjaste oblike, širok pri osnovi. Luščina je svetlo rjave barve, nekoliko razbrazdana in čvrsto spojena z izrazitim šivom. Jedrca so svetla, se zlahka izluščijo in so dobrega okusa. Izplen jedrc je okrog 50 %.

Brsti po 1. maju in je odporna na spomladanske pozebe. Odpornost proti rjavi in črni pegavosti oreha ter orehovi muhi je srednja. Plodovi zorijo konec oktobra. Rodi redno, a ne prav obilno. Sorta je primerna za vsa pridelovalna območja v Sloveniji. V večjem obsegu bi jo bilo smiselno gojiti le v kombinaciji z najpoznejšimi opraševalnimi sortami.

Petovio

Sinonimi: /

Izvira s Ptujске gore, kjer jo je našla Tatjana Hlišč. V petdesetih in šestdesetih letih prejšnjega stoletja jo je nadalje preizkusila in odbrala v selekcijskem postopku (vodena je bila kot selekcija št. 25), ki je potekal v Mariboru, na Poskusnem polju za lupinarje Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani. Sorta je bila prvič opisana leta 1973, v Sortno listo Jugoslavije za sadne rastline in vinsko trto je bila vpisana že ob sami vzpostavitvi le-te leta 1976. Ob vzpostavitvi Sortne liste Slovenije vanjo ni bila vključena. Sorta je bila po spremembi zakonododaje EU v Sortno listo ponovno vpisana leta 2012 kot stara sorta sadnih rastlin.

Posajena je v prvih nasadih žlahtnih orehov v Sloveniji. Zaradi velike občutljivosti za pozne spomladanske pozebe in rjavo pegavost oreha je danes ne ramnožujemo in ne sadimo več.

Drevo je srednje bujne do bujne rasti, rodnost je terminalna. Zarodi zgodaj, Opraševalne sorte so G-120, G-1247, Šejnovo, Franquette, Mayette in Jupiter. Plod je srednje velik, prikupne okroglaste oblike. Luščina je tanka in gladka, svetlo sivkaste barve in dobro spojena na šivu. Jedrce je svetlo rumeno, se zlahka izlušči in ima vsaj 50 odstotni izplen.

Brsti v prvi polovici aprila, zaradi česar je zelo občutljiva za spomladanske pozebe. Zelo občutljiva je tudi za rjavo pegavost oreha, za črno pegavost manj in srednje za orehovo muho. V odsotnosti spomladanskih pozeb redno in bogato rodi. Zori konec septembra.

Sorta je primerna za celinske lege, ki so varne pred pozebo, in za Primorje.

Rače

Sinonimi:

Rače - sel.št. 866

Je sejanec neznanih staršev. Lastnik je dobil sadiko od Gozdnega gospodarstva in jo posadil v Račah na Dravskem polju. V okviru pozitivne selekcije domačega oreha je bilo drevo prepoznano kot perspektivno. Po večletnem preskušanju v Mariboru, na Poskusnem polju za lupinarje Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani, ga je Tatjana Hlišč, ki je sorto odbrala, prvič opisala leta 1980, vendar v Sortno listo ni bila vpisana. Sorta je bila po spremembi zakonododaje EU v Sortno listo vpisana leta 2012 kot stara sorta sadnih rastlin.

Drevo je bujne rasti, ima terminalni tip rodnosti, rodi redno in srednje obilno. Oprašujejo jo sorte G-26, Parisienne in G-286. Plod je srednje velik, valjaste oblike z majhno a izrazito konico na vrhu. Luščina je svetlocimetove barve, skoraj gladka, srednje debela, dobro spojena na šivu. Jedrce je nekoliko temnejše rumenkaste barve, okusno in se znakka izlušči. Izplen jedrca je okrog 45 %.

Brsti zelo pozno, okrog 1. maja, zaradi česar je odporna proti spomladanskim pozebam. Za črno in rjavo pegavost oreha je malo občutljiva. Sorta je primerna za celinska in toplejša območja, je tudi dobra opraševalka drugih poznih sort. Zori v drugi polovici oktobra. Zaradi razmeroma skromnega pridelka se ni uveljavila v slovenskih ansadih in je niti ne razmnožujemo več.

Sava

Sinonimi: /

Sorto je odbrala dr. Anita Solar z Biotehniške fakultete UL. Kot sejanec neznanega izvora je bila po 20-letnem selekcijskem postopku odbrana iz lokalne poulacije Zdole pri Krškem in preskušena v Mariboru, na Poskusnem polju za lupinarje Univerze v Ljubljani. V Sortno listo Slovenije je bila vpisna leta 2013.

Drevo je bujne in čokate rasti, ima razprostrt habitus in gosto obraščeno krošnjo. Ima intermediarni tip rodnosti, Oprašujejo jo sorte Ronde de Montignac, Meylannaise, Elit in Parisienne. Plod je srednje velik do velik. Po obliki je podolgovato oglat in ima gladko, rahlo sivkasto svetlo luščino, ki je tesno spojena na šivu. Jadrce je svetlo in se lepo izlušči, izplen jadrca je od 40-47 %.

Odžene sredi zadnje dekade aprila, dva dni pred sorto Franquette. Je zelo malo občutljiva do odporna na pozne spomladanske pozebe ter malo občutljiva za orehovo črno in rjavo pegavost in tudi za orehovo muho. Zori konec septembra, v začetku oktobra. Rodi srednje do obilno in zelo redno. Primerna je za vsa pridelovalna območja v Sloveniji.

Kot novejša slovenska sorta se je počasi začela uveljavljati v večjih in manjših nasadih oreha, pa tudi na vtovih.

Rubina

Sinonimi: /

Sorto je požlahtnila dr. Anita Solar z Biotehniške fakultete UL. Pod številko 32 je bila odbrana iz populacije sejancev sorte G-139 in preskušena v Mariboru, na Poskusnem polju za lupinarje Univerze v Ljubljani. V Sortno listo Slovenije je bila vpisna leta 2018.

Rast drevesa je srednje bujna, nekoliko pokončna. Ima intermediarni do lateralni tip rodnosti. Plod je srednje debel do debel, ovalne oblike z gladko, svetlo in dobro spojeno luščino. Posebnost sorte so jedrca atraktivne rubinastordeče barve. Jedrca se dobro izluščijo in imajo 43-47 odstotni izplen.

Odžene 7-10 dni pred sorto Franquette. Je zmerno občutljiva za spomladanske pozebe, zimski mraz pa dobro prenaša. Za orehovo črno in rjavo pegavost ter orehovo muho je malo občutljiva. Sadimo jo na bolj zavetne mikrolokacije ali na vinogradniške lege ter v Primorje. Zori proti koncu septembra. Rodnost je srednja.

Sorta je zanimiva kot kulinarčna posebnost. V segmentu rdečeplojnih orehov bo zamenjala nemško selekcijo G-1239, ki smo jo doslej razmnoževali v Sloveniji in odžene 10 do 14 dni pred Rubino. Zanimanje za posebnosti, kot so rdečejedrni orehi, je med pridelovalci precejšnje. Nekateri pridelovalci že imajo v nasadih po eno ali dve sadiki sorte Rubina. Pričakujemo, da se bo širila tudi v prihodnje, skladno s številom razpoložljivih sadik.

